

Utbildningsinspektion i Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–9, samt särskola årskurs 5–10

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen inriktas mot sex områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sex områdena, som granskas utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Verksamheten:

2. Arbetsmiljö och delaktighet
3. Pedagogisk verksamhet och undervisning
4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

5. Tillgång till utbildning och omsorg
6. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning och stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och övriga författningar. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut, riktat till huvudmannen, angående förbättrings- och kritikområden

Genomförandet av inspektionen i Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan

Skolverket sände den 16 december 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan har bestått av undervisningsråden Marie Wiberg-Svensson och Gunnel Eriksson. Besök i Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan inleddes den 13 september och avslutades den 16 september 2005.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Rosenborgsskolan, Majtorpsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan genomfördes formella intervjuer med rektorn, biträdande rektorer, elevvårdsteam, ett urval av lärare, elever och föräldrar. Lektioner i förskole- grundskole- och särskoleklasser besöktes. Inspektörerna deltog även i ett arbetslagsmöte. Under besöket fördes också spontana samtal med elever och personal.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Rosenborgsskolan/Majtorpsskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	45
Grundskola	891
Särskola	35

Utbildningen vid Majtorpsskolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–3, samt tillhörande fritidshem. Rosenborgsskolan omfattar grundsärskola årskurs 5–10 och grundskola årskurs 4–9. Enheten har även några internationella klasser, IK, för nyanlända invandrarelever, två särskilda undervisningsgrupper varav, Marenskolan, som är en kommunövergripande särskild undervisningsgrupp. För årskurs 7–9 finns s.k. profilklasser i musik, basket och data.

Rosenborgsenheten, består av Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan. Rosenborgsskolan, som byggdes 1907 ligger i centrala Södertälje och Majtorpsskolan, byggd 1950 ligger i ett villaområde ca 2 km från

Rosenborgsskolan. Under 2003 till 2005 har Rosenborgsenheten genomgått ett antal omorganisationer. Förskoleklasserna och årskurs 1–3 vid Rosenborgsskolan flyttade till Majtorpsskolan och samtidigt flyttade årskurs 4 och 5 vid Majtorpsskolan till Rosenborgsskolan. Vidare har Rosenborgsskolan utökats med sju klasser i årskurs 7–9 från Oxbacksskolan och Fornbackaskolan. I och med att skolan fått fler elever har viss lokalbrist uppstått, vilket innebär att några klasser från Rosenborgsskolan bl.a. grundsärskolan har undervisning i ämnena idrott och slöjd i Majtorpsskolan. Grundsärskolan har sina undervisningslokaler i en egen byggnad i anslutning till skolans huvudbyggnad.

Skolan leds av en rektor som tillträdde tjänsten den 1 mars 2004. Rektorn och de två biträdande rektorerna utgör skolans ledningsgrupp. Rosenborgsenhetens personal och elever arbetar i elva olika arbetslag, vilka leds av en arbetslagsledare, och de tre skolledarna ansvarar för olika lag.

Bedömning

1. Kunskaper, utveckling och lärande

Inom detta område granskas dels skolans resultat av det pedagogiska arbetet, dels skolans resultat av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och att utveckla normer och värden enligt läroplanens mål.

Rosenborgsskolan har redovisat följande resultat av de nationella ämnesproven i årskurs 5:

Andel som uppnått målen i nationella prov årskurs 5	2004	2005	Södertälje kommun 2005
Matematik	87,3	88,9	75,6
Svenska	94,5	92,6	82,6
Engelska	94,5	96,3	80,9
Samtliga tre ämnen	Uppgift saknas	91,2	66,3

Av statistiken framgår att skolans resultat utvecklats positivt i både matematik och engelska, medan resultatet i svenska försämrats mellan åren. Rosenborgsenhetens resultat ligger över genomsnittet i kommunen. Skolan saknar däremot en samlad bild av kunskapsresultaten i samtliga ämnen i årskurs 5, och även över elevernas kunskapsutveckling i tidiga år. Inspektörerna kan därför inte göra någon bedömning av resultaten som helhet, men skolan bör utveckla rutiner för att följa elevernas kunskapsutveckling genom skolåren.

Resultaten av de nationella proven i årskurs 9 (exkl. förberedelseklass) var:

Andel som uppnått målen i nationella prov årskurs 9	2004	2005	Södertälje kommun 2005
Matematik	72,4	78,2	70,7
Svenska delprov A (läsförmåga)	80,6	84,4	74,3
Svenska delprov B (muntlig förmåga)	90,3	95,2	88,2
Svenska delprov C (skriftlig förmåga)	82,8	85,0	78,9
Engelska delprov A (läsförmåga)	83,6	90,5	86,1
Engelska delprov B (receptiv förmåga)	89,6	89,1	81,0
Engelska delprov C (skriftlig förmåga)	76,9	92,5	83,4
Samtliga tre ämnen		72,1	63,1

Genomsnittligt meritvärde årskurs 9	2004	2005
Rosenborgsskolan	207,6	201,2
Södertälje kommun	201,6	196,6
Riket	206,9	(klart dec-05)

Det genomsnittliga meritvärdet har sjunkit från år 2004 till år 2005. I Rosenborgsskolans kvalitetsredovisning går inte att utläsa orsakerna till det försämrade resultatet.

Demokrati är ett av kommunens prioriterade områden. Kvalitetsredovisningen för år 2004 visar att elevers och föräldrars möjlighet till inflytande över innehåll och arbetssätt får värdet ”ej acceptabel måluppfyllelse”, med undantag för grundskolan där resultatet uppvisar ”god måluppfyllelse”. Skolledningen har med anledning av resultatet genomfört en ny organisation för samverkan med eleverna via olika råd (se vidare område Styrning och ledning). Eleverna känner till demokratins principer och ger exempel på vad de påverkat. Majtorpsskolans elevråd har konstruerat ett utlåningssystem för lekmaterial, äldre elever har valt färgsättning och matutbud i elevcaféet och livskunskapsrådet diskuterar och beslutar om innehållet i ämnet livskunskap. I de arbetslag som omfattar årskurserna 7–9 sitter en elevrådsrepresentant med som bl.a. kan påverka skrivschemat. Inspektörerna bedömer att skolans nya organisation med eleverna via olika råd är av god kvalitet och kan ge förutsättningar för ökat inflytande.

Eleverna i årskurs 1–6 samt särskoleeleverna känner till målen för utbildningen. Däremot råder viss oklarhet hos eleverna i årskurs 7–9 om mål och kriterier i vissa ämnen. För att möjliggöra inflytande över undervisningen är det nödvändigt att eleverna har kännedom om vilka mål de skall nå och vilka kännetecken, kriterier, som utmärker de olika betygsstegen. Läroplanen anger tydligt att det är skolans ansvar att informera både elever och föräldrar om

dessas. Eleverna vill och tycker det är roligt att ha inflytande och att kunna påverka, men anser att möjligheterna till inflytande i utbildningen varierar. På grundsärskolan och i årskurs 4–6 uppger eleverna att de har möjlighet att påverka till viss del, men i övriga elevgrupper upplevs möjligheterna till inflytande mindre. Mot bakgrund av vad som framkommit vid inspektionen bedömer inspektörerna att skolan på ett tydligare sätt bör delge elever och föräldrar målen för utbildningen, och att elevernas möjligheter till inflytande över utbildningen ökar.

Vid de båda skolorna arbetar man aktivt för att förebygga mobbning och kränkande behandling och eventuella händelser tas upp på arbetslagsmötena som man har varje vecka. Eleverna vid Rosenborgsskolan uppger att de som regel känner sig trygga i skolan men på rasterna kan det förekomma en del retningar. I och med att skolan vuxit, fått fler elever, förekommer också fler bråk, men även våld mellan eleverna. Man använder ett grovt språkbruk och det framkommer att vissa grupper på skolan är mer utsatta än andra och känner sig utanför. De resultat som föreligger ifråga om Majtorpsskolans arbete mot kränkande behandling beskrivs av personal och föräldrar som bra. Inspektörerna bedömer dock, mot bakgrund av vad som angetts ovan, att det inte är acceptabelt att våld och andra kränkningar förekommer.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resultat avseende kunskaper, utveckling och lärande är av godtagbar kvalitet. Skolan ger eleverna förutsättningar att påverka och ha inflytande genom de olika råd som bildats. Skolan bör på ett tydligare sätt delge elever och föräldrar målen för utbildningen, så att elevernas möjligheter till inflytande över utbildningen ökar.

Vidare bör skolan utveckla rutinerna för att följa elevernas kunskapsutveckling genom skolåren. På grund av att skolan saknar en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling i tidiga år kan inspektörerna inte göra någon bedömning. För de äldre eleverna bedömer inspektörerna att kunskapsresultaten är goda. Skolan arbetar aktivt mot kränkande behandling, men resultaten bör dock förbättras då det inte är godtagbart att det förekommer bråk, våld och kränkningar

2. Arbetsmiljö och delaktighet

Inom detta område granskas hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Rosenborgsenheten har eleverna, som nämnts i området ovan, inflytande via elevråden. Inom enheten finns åtta olika elevråd, med upp till tolv elever per elevråd, och som tillhör varsitt arbetslag. Marenskolan har för tillfället inget elevråd men arbetet för att bilda ett sådant pågår. Råden har möte en gång per månad och rektor är ordförande i samtliga elevråd. Inom elevråden bildas kommittéer som får särskilda uppdrag utifrån vad som behöver åtgärdas på skolan. Vid inspektionstillfället fanns ett caféråd, ett livskunskapsråd, vilka tidigare nämnts, och dessutom ett matråd. Förbättringar har gjorts utifrån de olika rådens förslag, men matrådet har svårigheter då skolmaten bestäms centralt för kommunen, vilket gör att eleverna får svårare att påverka, enligt rektor. Elevråden har ingen samverkan med varandra, men målet finns att

organisera ett skolans elevråd. I varje arbetslag finns ett elevskyddsombud som har gått en utbildning, anordnad av utbildningskontoret i Södertälje. Inom respektive arbetslag finns, för de äldre eleverna, ett elevarbetslagsråd, och eleverna ges möjlighet att ha synpunkter på bl.a. skrivschemat. Enligt eleverna lyssnar personalen och tar hänsyn till deras synpunkter. På elevrådet i Majtorpsskolan tar man upp om att alla skall trivas på skolan och att alla får vara med och påverka. Eleverna anser att man har inflytande och får vara med och bestämma. Mest rör det sig om den fysiska miljön exempelvis redskap och leksaker till skolgården. Särskolan har klassråd dagen före elevrådet för att kunna lämna eventuella synpunkter till elevrådets möte. I övrigt är klassråden inte schemalagda och tid tas från livskunskapen. Inspektörerna bedömer att organisationen i olika råd är bra, men skolan bör göra ytterligare ansträngningar så att alla elever ges förutsättningar att påverka, ta ansvar och vara delaktiga i skolan.

Enligt läroplanen, Lpo94 anges att elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Läraren skall bland annat se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Elevernas möjligheter till inflytande över sin utbildning varierar, som tidigare nämnts, mellan skolformer, klasser och årskurser. Enligt inspektörernas åsikt tenderar dessa möjligheter att avta under grundskoletiden, vilket är tvärt emot vad läroplanen anger. Därför bedömer inspektörerna att skolan bör ge eleverna ett större inflytande över sin utbildning och skolans inre arbete.

Rosenborgsenheten har en lokal styrelse med föräldramajoritet. Den är ett organ under den ansvariga utbildningsnämnden. Det finns en arbetsordning för den lokala styrelsen med mål, ansvar och uppgifter men som vid inspektionstillfället inte följdes. Protokoll finns men den arbetsordning som började gälla i mars 2005 har, enligt rektorn, ännu inte hunnit synkroniseras till verksamheten på ett bra sätt men det beräknas ske under innevarande läsår. Enligt rektorn, saknas protokoll från styrelsemötena. Den lokala styrelsen består av sex föräldrarepresentanter, fyra personalrepresentanter och rektorn. Däremot finns inga elevrepresentanter. Lokala styrelsen har drivit igenom en del arbetsmiljöfrågor som rör den fysiska miljön som exempelvis säkrare gångväg till Majtorpsskolan, fräschare omklädningsrum i idrottshallen och bättre skolmat. Intervjuade föräldrar uppger att de vet att den lokala styrelsen existerar, men inte hur den fungerar. I Majtorpskolan finns även en föräldraförening som är en intresseorganisation med en representant från varje klass. Föreningen anordnar trivsel- och fixardagar, planerar luciatåg och de pengar som samlas in från de olika aktiviteterna får skolan köpa material för. Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med föräldrarna är av god kvalitet, men att den kan utvecklas vidare bland annat genom arbetet med den lokala styrelsen.

Skolan har en "Handlingsplan mot mobbning och kränkande behandling". Handlingsplanen är okänd bland flertalet föräldrar. En förklaring till detta kan vara att skolans metod bygger på att föräldrarna inte blandas in på ett för tidigt stadium och att mobbaren skall få en chans att bättra sitt beteende utan att

föräldrar påverkar. Vid föräldraintervjuerna framkom att det förebyggande arbetet mot mobbning upplevs otydligt. Som tidigare nämnts förekommer kränkningar, mobbning och våld och vissa elever på skolan är mer utsatta än andra. Vid inspektionstillfället inträffade en allvarlig misshandel av en elev. Skolan ingrep aktivt och satte in de åtgärder man hade möjlighet till. Men elever upplever att lärarna inte alltid bryr sig dvs. säger till direkt eller agerar på annat sätt vid kränkningar. Elevrådsrepresentanterna har även i uppgift att vara kamratstödare och se till att kamraterna, speciellt i den egna klassen och arbetslaget, kan känna sig trygga. Vissa elever på skolan har reagerat på den dubbla rollen som elevrådsrepresentanten har, och ifrågasätter i vissa fall vederbörandes lämplighet som kamratstödare. Särskolans och Majtorpsskolans elever vet om detta dubbla uppdrag och tycker däremot att det fungerar bra. I Majtorpsskolan förekommer en del retningar och kamp om vissa platser på skolgården under rasterna, men eleverna tycker att lärarna inte bryr sig. Det förebyggande arbetet bedrivs, utöver kamratstödjarna, med ”hemlig kompis,” rastvakter, antimobbinggrupp, eleverna har faddrar och genom ämnet livskunskap. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med värdegrundsfrågorna är bra, men att skolans rutiner vid kränkande behandling bör utvecklas till att omfatta och belysa alla former av kränkande behandling vilket också bör anges i handlingsprogrammet.

På skolan finns ordningsregler. Eleverna känner till dessa och om man bryter mot dem och även vid för sen ankomst noterar läraren det i den s.k. ”svarta fasan”. Efter ett antal regelbrott kontaktas föräldrarna. Under inspektionsbesöket förekom otillåten mopedåkning på skolgården och föräldrar och elever framförde sin oro över att någon kunde bli skadad. Otillåten rökning på skolgården reagerade även föräldrar och elever emot. Inspektörerna bedömer att vissa elever brister i respekt mot de regler som skolan tillskapat för en god arbetsmiljö. Därför bör skolan föra diskussioner med eleverna om vikten av att alla bidrar för att gemensamt skapa en god arbetsmiljö för både elever och vuxna.

Skolhälsovård erbjuds i enlighet med skolförfattningarna.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet i huvudsak av god kvalitet. Skolans arbetssätt genom de olika råden är bra men skolan bör dock förbättra möjligheterna till att alla elever kan påverka, ta ansvar, vara delaktiga och få ett allt större inflytande över sin utbildning och arbetet i skolan. Skolans arbete med värdegrunden är bra men rutiner vid kränkande behandling måste utvecklas till att omfatta och belysa alla former av kränkande behandling vilket också bör anges i handlingsprogrammet. Vidare bör skolan tydliggöra allas ansvar för att skapa en god arbetsmiljö.

3. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Inom detta område granskas hur skolan arbetar för att nå läroplanens och kursplanernas mål samt hur man anpassar arbetet till elevernas olika behov.

Rosenborgsenheten saknar en enhetlig utformning av skolans lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna. I de dokument som inspektörerna tagit del av framträder inte de olika kunskapsformerna och oklarhet råder

mellan mål och kriterier. Som tidigare påpekats är eleverna i vissa fall okunniga om målen medan andra känner till både mål och kriterier. Eleverna uppger att man har svårt att veta vad som förväntas av dem i de olika ämnena och de är osäkra på utifrån vilka kriterier man bedömer deras kunskapsutveckling. Inspektionen har även visat att när den nye rektorn tillträdde saknade lärarna de reviderade kursplanerna som togs i bruk år 2000. I årskurs 4-6 har däremot lärarna från och med hösten 2005 påbörjat ett arbete med att bearbeta de nationella kursplanerna och att ge utrymme för pedagogiska diskussioner. Inspektörerna bedömer att elevernas kännedom om målen, liksom skolans lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna bör förbättras.

Rosenborgsskolan har profilklasser i musik, basket och data. Dessa profiler väljer eleverna till årskurs 7 och är elevens val, vilket skolan informerat om. Elever och föräldrar uppgav vid inspektionen att tillgången till dataundervisning alternativt att välja data som elevens val när man inte går i en profilklass var omöjligt. Datasalen var helt uppbokad av profilklassen, och eleverna i profilklassen anser att undervisningen i data som bara omfattar en timme i veckan, är för lite och att det är missvisande att det kallas dataprofil. Eleverna hade även synpunkter på att innehållet i dataundervisningen var på för låg nivå.

En elev som är inskriven i särskolan kan integreras i en klass i grundskolan om rektor och elevens vårdnadshavare är medger detta. Några av eleverna i Rosenborgs särskola läser vissa ämnen i grundskolan och följer i dessa ämnen grundskolans kursplan.

Det finns goda rutiner för att identifiera vilka stödbehov eleverna har. Under arbetslagsmötena deltar skolsköterska och i vissa fall specialpedagog. Här tar man upp och följer upp elevers studiesituation och om eventuella behov av stöd behövs. Åtgärdsprogram upprättas och följs upp för de elever som behöver i de s.k. elevsamtal som biträdande rektor har tillsammans med elev, föräldrar och mentor. Det framkom vid inspektionen att alla elever som har behov av stöd inte alltid får det. Exempelvis får eleverna i de internationella klasserna studiehandledning 80 minuter per vecka, vilket enligt lärarna är för lite för vissa elevers möjlighet att nå målen. Enligt skolförfattningarna skall varje barn i behov av särskilt stöd få det stöd de har behov av. Inspektörerna bedömer att skolorna har goda rutiner för att identifiera, åtgärda och följa upp elever i behov av stöd. Skolan bör, enligt inspektörernas bedömning, göra fördjupade analyser om stödinsatser, inklusive studiehandledning på modersmålet, ges i den omfattning som motsvarar elevernas faktiska behov.

Enligt läroplanen skall utforskande, nyfikenhet och lust att lära utgöra en grund för undervisningen. I förskoleklasserna arbetar pedagogerna för att stimulera barnens utveckling och lärande, vilket sker i hög grad genom att lyfta fram lekens betydelse. Vid inspektionstillfället var förskoleklasserna indelade i mindre grupper för inne- och uteaktivitet, men även för att ge tal- och skrivträning samt möjlighet till lek i syfte att utveckla den sociala kompetensen. Barnen visar stor glädje när de visar de arbeten de själva gjort. Samverkan mellan förskoleklasserna och årskurs 1 förkommer inte, men man planerar att börja samverka. Enligt skollagen skall utbildningen i förskoleklass ligga till grund för fortsatt skolgång, och i läroplanen anges vidare att både läraren och rektorn har ansvar för att samarbetsformer utvecklas mellan förskoleklassen, skolan och

fritidshemmet för att stödja varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan förskoleklassen och grundskolan bör förbättras.

Enligt läroplanen är kunskap inget entydigt begrepp utan kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Vid lektionsbesök på Majtorpsskolan såg inspektörerna exempel på hur man arbetar temainriktat och varierat. För att lära sig om spindlar och fossiler, ingick olika moment som att sjunga, rita, skriva, utföra kroppsövelser och att göra praktiskt arbete. Under de lektioner som inspektörerna besökte konstaterades att i förskoleklasserna och upp till och med årskurs 6 varierade arbetssätten. Man arbetade i hel grupp, liten grupp och individuellt. Undervisningen var konkret vilket aktiverade eleverna men också tränade eleverna att samarbeta. Det fanns även utrymme för läraren att individualisera. I grundsärskolan och i årskurserna 7–9 arbetade däremot flertalet klasser enskilt med läroboken, läste och svarade skriftligt på frågor, och läraren var handledare. Vid elevintervjuerna framkom att eleverna i årskurs 6 var missnöjda med att man i idrotten delats in i en flick- och pojkgrupp. Eleverna har svårt att förstå varför man delar upp klassen. Det svar som eleverna har fått är att skolan måste spara pengar samt att pojkarna är mycket bättre än flickorna i idrott. Rektor har senare låtit meddela att de sextio eleverna i årskurs 6 är uppdelade i två idrottsgrupper. Indelningen i pojk- och flickgrupp är ett flexibelt försök för att ge bl.a. flickorna större möjlighet att få mer plats under idrottslektionerna i en för flickorna känslig ålder.

Enligt läroplanen skall skolan aktivt och medvetet främja kvinnors och mäns lika rätt och möjlighet. Skolan har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster. Vidare skall skolan ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla förmåga och intressen oberoende av könstillhörighet. Inspektörerna bedömer att skolan erbjuder eleverna olika arbetssätt och arbetsformer. Enligt inspektörernas bedömning skulle ett utökat pedagogiskt erfarenhetsutbyte inom skolan kunna berika en utveckling av undervisningen. Inspektörerna vill även uppmärksamma skolan på att både pojkar och flickor har rätt till en likvärdig utbildning.

I Södertälje kommun medger kommunens resurstilldelning att skolor som har förberedelseklass eller internationell klass, IK, får ekonomiskt tillskott under två år för dessa elever. Därför har rutinen blivit att därefter slussa ut eleven i ”vanlig” klass. Många av dessa elever har svårt med svenska språket och därmed sämre förutsättningar än elever med svenska som modersmål, att nå målen. Det finns inga speciella rutiner för att följa upp hur det går för eleven i den nya klassen. Vid Majtorpsskolan har man inte förberedelseklasser utan berörda elever integreras direkt i de ordinarie klasserna. Lärarna uppger att eleven utvecklas mycket och att i leken utvecklas svenska språket fortare. Inspektörerna bedömer att det är viktigt skolan anpassar sin verksamhet så att även eleverna i de internationella klasserna erbjuds en likvärdig utbildning som ger förutsättningar att nå målen.

Enligt grundskoleförordningen bör informationen vid utvecklingssamtalet grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och i kursplanerna samt tydliggöra vilka insatser som behövs för att

eleverna skall nå målen. Vid de båda skolorna skickas information hem inför utvecklingssamtalet så att elever och föräldrar kan förbereda sig. Inför samtalet, som sker en gång per termin, lämnar mentorn information om elevens utveckling. Föräldrar tycker att utvecklingssamtalen fungerar bra, men skulle gärna vilja träffa lärarna i samtliga ämnen. Ofta handlar samtalen enbart om de nationella proven och elevens sociala utveckling och man saknar som elev och föräldrar helhetsbilden av hur det går, och det förekommer även att vissa lärare inte har lämnat information till mentorn om elevernas kunskapsutveckling. Vid utvecklingssamtalet upprättas elevens individuella utvecklingsplan, vilken följs upp vid nästkommande utvecklingssamtal. Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör utvecklas till att omfatta samtliga ämnen och kunskapsmål så att eleven får en helhet i sin utbildning och kunskapsutveckling.

Vid bedömning av elevens kunskapsutveckling utgår lärarna från prov, diagnoser, inlämningsuppgifter och hur man arbetar på lektionerna. Ett av kriterierna i samtliga ämnen är elevens närvaro. Eleverna uppger att betygssättningen inte alltid är rättvis och att de inte alltid får motivering på vilka grunder ett visst betyg sätts. Skolan skall enligt läroplanen sträva efter att varje elev utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna. Det framkommer att eleverna upplever att de nationella proven är mer avgörande vid betygssättningen än vägledande. Betygsättning och betygskriterier diskuteras i arbetslagen och i de olika ämneslagen. Däremot förekommer inga diskussioner om betygssättning med andra skolor. Inspektörerna bedömer att skolan bör vidareutveckla arbetet med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

För de elever som saknar slutbetyg i något ämne skall ett skriftligt omdöme som visar elevens kunskapsutveckling upprättas. Inspektörerna har noterat att för några elever saknas dessa och bedömer att skolans rutiner i detta avseende inte fungerat tillfredsställande. Inspektörerna bedömer att det är angeläget för att bör förbättra sina rutiner avseende skriftliga omdömen.

Vid inspektionsbesöket framkom att skolorna saknar en studie- och yrkesvägledare. Eleverna uttryckte sin oro över att man inte fått någon information om gymnasieprogram och kommande gymnasieval. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, skall informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och därvid särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionshinder samt vara till stöd för den övriga personalen. Inspektörerna bedömer att skolan inte följer skolförfattningarnas krav när det gäller studie- och yrkesvägledning för eleverna. Rektorn har efter inspektionstillfället låtit meddela att skolan anställt en studie- och yrkesvägledare samt en praosamordnare.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolornas pedagogiska verksamhet och undervisning är av skiftande kvalitet. Skolans arbetssätt och arbetsformer är varierande, men enligt inspektörernas bedömning kan ett utökat pedagogiskt erfarenhetsutbyte inom skolan berika en utveckling av undervisningen. Samverkan mellan förskoleklass och grundskola bör vidareutvecklas.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sitt arbete för att kvalitetssäkra betygens likvärdighet och bör förbättra rutinerna för utfärdandet av skriftliga omdömen. Vidare bör skolan tydliggöra de lokala konkretiseringarna av de nationella kursplanerna samt informera elever och föräldrar om dessa. Utvecklingssamtalen kan förbättras till att omfatta samtliga ämnen och kunskapsmål så att eleverna får en helhetsbild av sin kunskapsutveckling.

Inspektörerna bedömer att skolorna har goda rutiner för att identifiera, åtgärda och följa upp elever i behov av stöd men inspektörerna bedömer att det bör göras fördjupade analyser av om stödsatser, inklusive studiehandledning på modersmålet, ges i en omfattning som motsvarar elevernas faktiska behov. Det är inte godtagbart att elever inte erhåller det stöd de har rätt till. Inspektörerna vill uppmärksamma skolan alla elevers rätt till en likvärdig utbildning.

4. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Inom detta område granskas hur skolan arbetar för att nå läroplanens och kursplanernas mål samt hur man anpassar arbetet till elevernas olika behov.

Skolan leds av en rektor som tillträdde tjänsten hösten 2004. Rektorn uppfattar samarbetet med utbildningskontoret som bra och har stöd för den omorganisation som skett inom Rosenborgsenheten. Rektorn har förändrat ansvarsfunktionen inom ledningen, delat in all personal i nya arbetslag och bildat nya elevråd. I ledningen ingår två biträdande rektorer som har ansvar för att organisera och driva den pedagogiska verksamheten i sina arbetslag. Rektor och de två biträdande rektorerna som utgör skolans chefsgrupp/ledningsgrupp träffas regelbundet två gånger per vecka i chefsmöten. Varje arbetslag har en arbetslagsledare som skall se till att en allsidig diskussion förs i sociala, pedagogiska och arbetsmiljöfrågor.

Rektor leder det pedagogiska arbetet i årskurs 4-6 och grundsärskolan, men de pedagogiska diskussionerna i arbetslagen får stå tillbaka för de mer akuta problemen på skolan. Protokoll skall lämnas till rektor, biträdande rektorer och arbetslagsledarna och dessa är en viktig del för vilka beslut som skall fattas vid chefsmötena.

Rektorn är känd av alla elever och flertalet föräldrar i de båda skolorna. Rektorn har tagit på sig huvudansvaret för elevråden med målsättning att resultatet av skolans arbete med demokratiuppdraget skall förbättras, eftersom resultat i kvalitetsredovisningen för 2004 visade på en inte acceptabel måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med verksamheten och att skolans organisation kan ge goda förutsättningar för skolans utveckling av verksamheten.

Skolans arbetsplan finns de av kommunen prioriterade områdena belysta. Skolan anger hur man avser att arbeta för att nå de mål som fastställts. I den uppföljning som sker inför kvalitetsredovisningen noterar lärarna vilka aktiviteter som genomförts och inrapporterar detta till rektorn, som i sin tur sammanställer hela skolans kvalitetsredovisning. I de diskussioner som inspektörerna haft både med skolledningen och med lärare framkommer en otillfredsställelse med att de kommunala målområdena inte täcker hela det nationella uppdraget. Detta kan medföra att vissa delar av utbildningsuppdraget

inte ges samma tyngd, eftersom skolan inte följer upp detta. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att resultatet av skolans arbete med de nationella målen framgår.

Vid inspektionstillfället rådde en viss oklarhet om vem som är rektor för Marenskolans elever i den kommunövergripande särskilda undervisningsgruppen, och även oklarhet om var besluten om elevens placering i särskild undervisningsgrupp finns.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med styrning, ledning och kvalitetsarbete till övervägande del är av god kvalitet. Rektorn är väl förtrogen med verksamheten och skolans organisation kan ge goda förutsättningar för skolans utveckling av verksamheten. Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att resultaten av skolans arbete med de nationella målen framgår.

Rektorsansvaret för Marenskolan bör förtydligas.

5. Tillgång till utbildning och omsorg

Inom detta område granskas om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna.

Svenska som andra språk och modersmål erbjuds på skolan, men i de internationella klasserna, IK, har man minskat tillgången till studiehandledning på modersmålet, som enligt rektor beror på minskade resurser. Detta är inte i enlighet med grundskoleförordningens krav.

Syftet med elevens val är att bredda och fördjupa kunskaper i ett eller flera ämnen och skall vara förenligt med målen i kursplanerna. I elevens val kan nybörjarspråk ingå. Elevens val skall planeras och genomföras målinriktat på samma sätt som övrig undervisning och kunna identifieras. Elevens val genomförs på många olika sätt inom Rosenborgsenheten. Vissa elever har den förlagd på sin fritid, exempelvis idrott och musik. I Majtorpsskolan är det kulturskolan som ansvarar för elevens val och eleverna har inte haft möjlighet att göra egna val. Vissa klasser har "eget arbete", dvs. Man gör klart uppgifter i olika ämnen. I skolornas timplaner är det svårt att avläsa antal timmar som utgör elevens val.

Särskolans elever har inte tillgång till ämnet musik, vilket enligt rektorn beror det på lokal- och lärarbrist. I särskolan erbjuds inte eleverna elevens val.

Enligt läroplanen skall skolan erbjuda alla elever lika tillgång till och en likvärdig utbildning. Det är, enligt inspektörerna bedömning, inte godtagbart att alla elever vid Rosenborgsenheten inte har tillgång till den utbildning som anges i de statliga bestämmelserna. Detta måste snarast åtgärdas.

I Rosenborgsskolan finns skolans val i form av bl.a. livskunskap.

Skolan har profilklasser i musik, data och basket. Flertalet av eleverna har valt att söka till Rosenborgsskolan av intresse för detta. Eleverna och föräldrar är besvikna över att det är för lite datatimmar och för låg nivå på undervisningen i dataprofilklasserna, vilket även påpekats tidigare. Valet till profilklasserna utgör elevens val och elever och föräldrar har informerats om detta i förväg. Däremot

uppgger elever som inte går i profilklasser att välja data som elevens val inte är möjlig pga. bristande tillgång av lokaler och lärare.

Enligt skollagen skall utbildningen i grundskolan vara avgiftsfri för eleverna. I Rosenborgsskolan har två klasser i årskurs 6 i kursen livskunskap ett moment då man dansar bugg, vilket man har gjort från och med årskurs 4. Vid inspektionen framkom att det kostar 150 kronor för tio obligatoriska danstillfällen, vilket eleverna får betala. Bedömning av avgifter görs i kommunrapporten.

Vid inspektionen framkom att eleverna klagar på omklädningsrum och duschar i idrottshallen. Duscharna har inte alltid varmvatten och saknar dörrar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att flertalet av skolornas elever har en godtagbar tillgång till utbildning och omsorg, men alla elever vid Rosenborgsskolan får inte erbjuds en likvärdig utbildning. Skolan följer inte författningarnas krav gällande elevens val, musikundervisning i särskolan samt studiehandledning på modersmålet. Detta måste snarast åtgärdas.

6. Resurser

Inom detta område granskas skollagens krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning.

Enligt skollagen är kommuner skyldiga att för undervisningen använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Enligt uppgifter från rektor är tillgången på personal med utbildning för den verksamhet som bedrivs vid skolorna god. Enligt Skolverkets officiella statistik från hösten 2004 lärartätheten vid Majtorpsskolan 7,2 per 100 elever och av dessa hade 5,9 pedagogisk utbildning. I Rosenborgsskolan visar statistiken från läsåret 2004/2005 att lärartätheten var 8,3 per 100 elever och av dessa har 5,8 pedagogisk utbildning. Lärartätheten är något högre än snittet i Södertälje kommunen, men lägre än riket. I grundsärskolan undervisar lärare i andra ämnen än man har en utbildning för och i vissa fall saknas pedagogisk utbildning.

Kompetensutvecklingsplan för personalen saknas men kompetensutveckling sker till mesta del gemensamt exempelvis som språkutveckling, mål- och styrdokument och livskunskap.

Lokalerna vid skolorna är välutnyttjade. På grund av omorganisationen då Rosenborgsskolan fått ökat elevantal och att grundsärskolan flyttat in är man trångbodd. Grundsärskolans elever och ett par andra klasser går till Majtorpsskolan och har sin undervisning i slöjd och idrott. Musiksalen och lärarresursen räcker inte till för alla elever vilket innebär att särskolans elever inte har ämnet musik på grund av detta. (Rektorn har senare meddelat att musik kommer att erbjudas särskolans elever). I brist på bildsal har särskolans elever bildundervisningen i en liten källarlokal i särskolans egen skolbyggnad. Vid inspektionen framkom även att eleverna klagar på omklädningsrum och duschar i idrottshallen. Duscharna har brist på varmvatten och saknar dörrar.

Läromedlen är kostnadsfria och tidsenliga. Datorn som pedagogiskt hjälpmedel finns att tillgå. I skolan finns ett litet bibliotek med begränsad öppetid

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans resurser tills stora delar är bra. Det är dock angeläget att skolan gör ytterligare ansträngningar för att anställa lärarna som har en utbildning avsedd för den undervisning de skall bedriva. Delar av skolans lokaler bör ses över.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Rosenborgsskolan och Majtorpsskolan övergripande har godtagbar kvalitet. Skolan har många kvaliteter, exempelvis den nya organisationen med arbetslag och olika råd vilket kan ge goda förutsättningar för utveckling och samverkan i skolan. Däremot bör skolan uppmärksamma att eleverna i grundsärskolan upplever att de inte alltid har tillgång till en likvärdig utbildning jämfört som grundskolans elever.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden.

Kunskaper, utveckling och lärande

- Skolan bör utveckla sina rutiner för att följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling genom skolåren.
- Elevernas möjlighet till ökat inflytande över sin utbildning bör förbättras.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör ytterligare förbättra sina rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling så att alla elever blir trygga i skolan.
- Handlingsplanen mot kränkningar bör revideras till att även omfatta alla former av kränkande behandling.
- Skolan bör göra ytterligare ansträngningar för att förankra skolans värdegrund och allas ansvar för att skapa en god arbetsmiljö.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Samverkan mellan förskoleklass och skola bör förbättras.
- Skolan bör vidareutveckla arbetet med att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning samt förbättra rutinerna avseende skriftliga omdömen.
- Skolan bör vidareutveckla de lokala konkretiseringarna av de nationella kursplanerna samt informera elever och föräldrar om målen för utbildningen.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras så att elevens kunskapsutveckling i alla ämnen framgår.
- Skolan bör analysera behovet av olika stödinsatser och att det motsvarar elevernas faktiska behov. Skolan bör förbättra arbetet så att alla elever på skolan får tillgång till en likvärdig utbildning.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

- Skolans kvalitetsredovisning bör förbättras så att resultaten av skolans arbete med de nationella målen framgår.

Tillgång till utbildning

- Skolan bör säkerställa att eleverna får den studie- och yrkesvägledning de har rätt till.

Resurser

- Skolan bör göra ytterligare ansträngningar att se till att lärarna har en utbildning avsedd för den undervisning de skall bedriva.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Tillgång till utbildning

- Elevers val erbjuds inte (2 kap. 19 § - 20 § grundskoleförordningen samt 2 kap. 7 § - 8 § grundsärskoleförordningen).
- Musik erbjuds inte eleverna i grundsärskolan (2 kap. 2 § grundsärskoleförordningen).
- Studiehjälp på modersmålet erbjuds inte i tillräcklig omfattning (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Datum

2005-12-01

Ort

Stockholm

Marie Wiberg-Svensson

Gunnel Eriksson